

Johann Adolph Hasse:

La Semele

V roce 1726 zkomponoval Johann Adolph Hasse operu La Semele na libreto Francesca Ricciardiho, který není dodnes příliš znám. Libreto k Semele vychází ze III. knihy Ovidiových Metamorfóz napsaných podle antické báje o Semelé.

Hasseho hudební potenciál vychází z rodiny, už ve věku patnácti let odešel studovat zpěv do Hamburku. Po třech letech studia se stal členem hamburské operní společnosti. Poté se rozhodl navštívit kolébku operního zpěvu – Itálii, kde navštívil významná hudební centra Benátky, Florencii, Bolognu a Řím. Hasse v období 1719-22 působil ve službách vévody Braunschweig-Wolfenbüttelu a v roce 1730 nastoupil do služeb saského kurfiřta a polského krále Augusta Silného.¹

Opera představuje milostný příběh královské dcery Semelé a boha Jupitera, který se jí zjevoval jako jinoch. Další postavou je Jupiterova olympská manželka Júnó, která žárlila a rozhodla se Semelé zničit. V dalším textu autorka postihuje klíčové momenty serenaty s důrazem na vztah hudby k textu.² Uvádí následující příklady:

1. dějství

Dramatická Arie Júnó – bohyně vyjadřuje hněv nad manželovou nevěrou a hrdě konstatuje: „Naučila jsem se vládnout, nikoliv trpět.“ „A regnar, non a soffrir – slovo „regnar“ je zdůrazněno trojím opakováním jednoho tónu a poté koloraturou.

Dále následuje árie Jupitera – kde se objevuje zhudebnění přírodních scénérií – zášlehy blesku – rychlý šestnáctinový pohyb ve zpěvním partu a ve čtyřiašedesátinových opakujících sestupných bězích v houslích.

2. dějství

Árie Semelé – opět je zde napodobena příroda – větřík je vystižen sekvencovitým triolovým pohybem ve všech hlasech. Ptáček je zobrazen figuracemi v houslích kontrastující s dlouhými notami ve zpěvním partu.

Júnó se převtělila do podoby staré chůvy a vzbudila v dívce pochybnosti, zda je její milenec vsutku nejvyšším bohem. Jupiter byl ochoten splnit jakékoli přání – to ji odpřísáhl. Júnó poradila Semelé, ať se zjeví ve své božské podobě. To znamenalo pro Semelé při příštím setkání s Jupiterem záhubu. Jupiter plní přísahu a dostavuje se jako vládce všech Bohů s hromy a blesky.

Jupiterův recitativ accopagnato – dramatický moment je navozen hned v prvním taktu tečkovaným rytmem.

Semelé v záři uhoří! Jupiter měl tu moc, vzkřísil Semelé a uvedl ji na Olymp. Dřívější milostný trojúhelník tím dostane jinou podobu. Sám Jupiter se poté, co se Júnó chytře skloní před jeho majestátem, zachová jako napravený hříšník, na konec slibuje své choti: „...budu Semelé přítelem a tobě věrným.“ Závěrečný ansámbl pak zatracuje nesvornost a žárlivost a naopak oslavuje věrnost a lásku.

Z pověsti o Semelé je obsažena jen část, která se hodí dramaturgicky k tomuto žánru. Z Ovidiova textu je vypuštěna zmínka o tom, že by Semelé byla těhotná, a že porodí nedonošené dítě.

Po hudební stránce dílo oplývá originální melodií, harmonickým i rytmickým bohatstvím, vynalézavým vedením hlasu; objevuje se zde mimořádné kompoziční mistrovství. Dílo patří nesporně k Hasseho velmi zdařilým operám jeho rané tvorby. V opeře najdeme typické barokní prvky: syntéze slova a melodie, navozování přírodních scénérií atd. Důležitý je také antický příběh - motiv milostného trojúhelníku, božské postavy s nadpřirozenými schopnostmi a z příběhu vyplývající závěrečné ponaučení.

Obnovená světová premiéra se konala 24. července 2007 v sále předků vranovského zámku. Nastudováním díla La Semele o sia La Richesta Fatale (Semele aneb Osudné přání) se ujal soubor barokní hudby HOFMUSICI v čele se svým uměleckým vedoucím Ondřejem Mackem. Zásahu měla též Jana Spáčilová (koncertní mistr), která rovněž připravila notový materiál.³ Ukázalo se, že dílo je pro milovníky a znalce barokní hudby natolik živým tématem, že se jistě dočká dalších repríz.⁴

Závěrem lze říci, že málokterý skladatel se za svého života těšil tak mimořádnému úspěchu jako Johann Adolph Hasse. Jeho umění nadšeně aplaudovalo měšťanské publikum i korunované hlavy Neapole, Vídně, Drážďan, Berlína. Novodobá světová premiéra ukázala, že dílo je neustále velmi živým a hudebně kvalitním materiálem, které zaujme nejen odborníky, ale i amatérské posluchače.

¹Nichols, D.J. and Hansell, S.: „Johann Adolf Hasse“ Oxford Music Online (cit. 10.1.2008)

<http://www.oxfordmusiconline.com>

²Perutková Jana. J. A. Hasse: Semele. Serenata z hudební sbírky hraběte Questenberga a její obnovená světová premiéra. Opus musicum, Brno : Opus musicum, o.p.s., 39. ročník, č. 4, od s. 23-27, 5 s. ISSN 0862-8505. 2007.

³ Jana Spáčilová: průvodní text k provedení opery

⁴ Perutková Jana. J. A. Hasse: Semele. Serenata z hudební sbírky hraběte Questenberga a její obnovená světová premiéra. Opus musicum, Brno : Opus musicum, o.p.s., 39. ročník, č. 4, od s. 23-27, 5 s. ISSN 0862-8505. 2007.